

október 30.

DEA-MARE
TA UNIRII

acher
adó raktára
d 31

gyha

RAX

tos.

om

ró

Cluj

Telefon 471

line

RSASAG

nélkül —

wyork

a felé.

óber 8-án.

arseille

óber 6-án.

hatók:

ul Comoedia

Cluj, A. Iancu 3.

ea-Mare

hozy 18. szám

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ-
HIVATAL ÉS NYOMDA

Cluj, Kolozsvár, St. Baron
L. Pop (Brassai-utca) 10

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ARAK

Romániában	
Egész évre	— 620
Félévre	— 320
Negyedévre	— 170
Egy hónapra	— 60
Egy szám ára pályaud- varon és vidéken is 3 lej	
Bukarestben	— 3-50
Csehszlovákiában	
Egy hónapra	— 25 ck
Egy szám	— 1-50 ck

Cluj-Kolozsvár — VI. évfolyam, 203. szám

Igazgató: SZÉKELY BÉLA

5684. Chesvan 21 — 1923 október 31 Szerda

Átszervezés vagy porhintés

Ezekután bátran idézhetjük az annyiszor bevált római szatírát: *Parturient montes... Vajudnak a hegyek. Mi az, hogy vajudnak?* Ez már nem is kifejezés. Hetek és hónapok óta hangos az ország ettől a vajudástól, a politikai csodadoktorok pattanásig feszült idegekkel lesték a szokatlanul nehéz szülést, ilyen előkészületek után mindenki egy kis Messást várt, aki a világra jön, hogy megváltson bennünket, szenvedő embereket és ime — nevetésges kis egérke született. Valóságos szatira az, ami a kormány átszervezése körül hónapok óta folyik. Nem telik el nap, hogy a fővárosi sajtó hatalmas tudósításokban ne számolna be arról az átszervezésről, maga a miniszterelnök jelentette ki több ízben, hogy csak türelem, rövidesen elkövetkezik a nagy, a gyökeres átalakulás, minden posztra megfelelő ember kerül, az alkalmatlanok ki lesznek cserélve és új erőkkel, friss szellemmel telik meg a kormány erősen rozoga masinája.

Most végre hosszas vajudas után megszületett az új kormány. Tegnap este ugyan még nem volt bizonyos, kik szerepelnek a listán, a sajtóban még ellentétes kombinációk keringtek, de mára megérkezett a végleges, a megfélebbizhetetlen összetétele az új kormánynak. Lázás izgalommal futjuk át a névsort: hol vannak az új nevek, az új erők, ki képviseli az új szellemet, ki reprezentálja a rekonstruált kormányban az idők változott lélekének akarátát. Átfutjuk egyszer, átfutjuk kétszer és értetlen csodálkozással kérdezzük, hol itt az új rendszer, hol itt az új szellem? Az új minisztérium, három kivétellel, a régi miniszterekből van összeválogatva. De hátha ez a három új ember olyan értéket és súlyt képvisel, hogy félmegjeleni tudja az egészet. Lássuk csak. Itt van mindjárt az új ipari és kereskedelemügyi miniszter, Tancred Constantinescu. Van ki e nevet nem ismeri? Ő volt a nagy vezérigazgató, aki a liberális éra beköszönte óta igazgatta a román államvasutakat. Az ő igazgatása alatt indult oly rohamos fejlődésnek a CFR., hogy alig múlt el nap, amikor ne kaptuk volna a borzalmasnál borzalmasabb vasuti szerencsétlenségek hírére, ő reorganizálta annyira a vasutakat, hogy ma súlyos milliárdokat kellene áldoznia az államnak, hogy a normális közlekedési viszonyok helyreálljanak. És végül a hálás közvéleménytől ő érdemelte ki a „Tancred-Deraere“ (Kisiklató Tancred) megnevezést. Ő hát egyike azoknak, akikre a magas hivatal vár, hogy új szellemet vigyenek a kormányba. Jaj, csak ettől örizzen meg az Isten! Tancred ur eddig csak a vasutakat igazgatta s ha kisiklott egy-egy vonat, csak néhány ember vesztette életét, de most odakerül az ország mozdonyához, jaj, ügyeljenek, nehogy kisiklassa az országot. A másik két új miniszter Lepadatu a művészetek és Saveanu a népjólét minisztere. Lehet, hogy derék, kiváló emberek, mi sajnos nem ismerjük őket közelebbről és ítéletünket későbbi időkre kell fentartanunk. A többieket ellenben mind ismerjük. Egyikét, másikat természetesen.

Am ha nem is hívott meg Bratianu új embereket a kormányba, gondoskodott róla, hogy a régiiek az újszerűség ingerével hassanak. Megcserélte az egyes reszortokat, úgy hogy végeredményben majd minden tárca élén új ember áll. Ha okát keresnők a változásnak, arra az egyedül logikus szempontra gondolhatnánk, hogy ezek a miniszterek nem váltak be eddigi posztjukon. De mi inkább nem keressük az okokat. Mert ez esetben fel kellene vetnünk a kérdést, mi garanciája van a miniszterelnöknek, hogy az új munkakörben jobban megállják helyüket? Feltételezzük, hogy

amikor Bratianu meghívta kabinetjébe Vaitoianut, azért tette meg belügyminiszternek a tábornokot, mert nyilván ehhez értett legjobban. Bratianu sajnos tévedett. A tévedésnek most levonja konzekvenciát, de csak félig. Elvezeti Vaitoianutól a belügyi tárcát és — ő megfoghatatlan magas politika — kinevezi közlekedésügyi miniszternek. Valóban kíváncsiak vagyunk, mióta lett Vaitoianu tábornok olyan nagy közlekedési szakértő. Ugyanez a kérdés remegtet meg Mosoiu és Mardarescu minisztereknél is, akik közül az egyik közmunkaügyi, a másik igazságügyi miniszter lett az új beosztásban. Vajon mennyivel több rátermettséget mutatott Mosoiu tábornok a közmunkaügyekben, mint a közlekedésügyben, ahol eddig működött.

Nem, nem, ilyen kormányátszervezést nem vártunk mi, nem ezt várta az ország. Mindenki látta, hogy Románia belső válsággal küzd, már a külföld is figyelmes lett rá és a kormány átszervezésének napirenden lévő kérdése

Az első minisztertanács

Az új kormány letette az esküt. Látszólagos átszervezés. A nemzeti párt és parasztpárt továbbra is törvénytelennek minősíti a parlamentet

A parlament megkezdte a felirati vitát

(Bukarest, október 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az új kormány, amelyet Bratianu Jonel hónapokig tartó személyi és pártkülönbségek áthidalásával hozott létre, ma már hivatalába lépett.

Az átszervezett kormányon meglátszik a miniszterelnök meddő erőfeszítése. Cosma, Florescu és Banu miniszterek kiléptek a kormányból. Lepadatu, Tancred Constantinescu és Saveanu képviselők beléptek a kormányba. A megmaradt miniszterek tárcáit a miniszterelnök a látszat kedvéért felcserélte.

Az új kormány

Az új kormány összetétele ez: Miniszterelnök és belügyminiszter Bratianu Jonel, földmívelésügyi miniszter Constantinescu, igazságügyminiszter Marzescu, közmunkaügyi Mosoiu tábornok, közlekedésügyi Vaitoianu, ipar és kereskedelemügyi Tancred Constantinescu, kultusz és művészeti miniszter Lepadatu, közoktatásügyi miniszter Anghelescu, közegészségügyi és népjólét miniszter Saveanu. A belügyminiszter politikai és kisebbségi államtitkára Tatarescu, adminisztratív államtitkára pedig Franasovics Richárd lett. Az igazságügyi miniszteriumban az egységesítési teendőkre államtitkári állást szerveznek, amelyet Nicou Botezzel töltenek be; a földmívelési és irodalmi minisztérium államtitkár nélkül marad.

Az új kultuszminiszter, Lepadatu, egyébként erdélyi ember, a kolozsvári egyetem történelem professzora.

Eskütétel és minisztertanács

Az új miniszterek ma délben tették le az esküt a király kezébe. Az eskütételnél a miniszterelnök asszisztált. Az eskütétel után az új miniszterek barátai lelkes tüntetést rendeztek a királyi palota kapuja előtt a távozó minisztereknek.

Az új kormány délben megtartotta az első minisztertanácsot. Bratianu Jonel miniszterelnök hangsúlyozta, a kormány programja a régi, a liberális párt ismert konszolidációs programja, majd kérte az új minisztereket, harcoljanak a program megvalósításáért. Azután megállapították a parlament ülésén felolvasandó kormánynyilatkozat szövegét, amely ki fog térni a Románia és Jugoszlávia, illetve Csehszlovákia közötti határmegállapításokra is, majd felsorolja a jelen ülésszakban a parlament elé terjesztendő törvényjavaslatokat és jelzi, hogy a jövő évi költségvetés november első felében már a kamara elé fog kerülni. A miniszter-

csak megerősítette ezt. Bratianu maga jól tudta, hogy tenni kell valamit, mert ez a bizonytalanság kátyuba juttatja az országot. Őszintén és becsületesen kellett volna leszámolni a mult hibáival s olyan férfiakat állítani a szakminisztériumok élére, kiknek nemcsak politikai felfogása, de hozzáértése is kétségen felül áll. Am Bratianu nem tudta, vagy nem akarta őszintén végrehajtani ezt a változást. A mostani kabinet-átszervezést nem tartjuk egyébnek politikai trükknek, amellyel vagy az ország közvéleményének, vagy a külföldnek akarnak port hinteni a szemébe. Ettől az új kormánytól sem változást, sem javulást nem várunk az ország életében. Az a tény, hogy szakminisztériumokat egyszerűen csereberélnek, mutatja, hogy a politikai dilettantizmus, amely miatt oly sokat szenvedett eddig az ország, ezután még csak növekedni fog. A válságot, amely ténylegesen fennáll, ezzel az átszervezéssel nem oldotta meg Bratianu. A válság növekedni fog és addig meg nem szűnik, amíg nyíltan és becsületesen rá nem lépnek a gyökeres rendszer-változás útjára.

tanács kisebb folyóügyek elintézése után egy óraker végetért.

A parlament felosztatását követeli az ellenzék

A nemzeti párt végrehajtóbizottsága ma délelőtt Popovics Mihály elnökletével ülést tartott, amelyen elhatározta, hogy a kamara mai ülésén nyilatkozatot olvas fel, amelyen tiltakozni fognak a parlament működése ellen és követelik annak felosztatását. Ugyanilyen nyilatkozatot fog felolvasni Madgearu Virgil is a parasztpárt nevében.

A kamara mai ülése megkezdte a felirati vitát. A szenátus ma nem tart ülést és így a kormány csak holnap mutatkozik be a szenátoroknak.

A „Viitorul“, a kormány félhivatalosa cikket közölt a kormány átalakításával kapcsolatban és megállapítja, hogy a kormány új erőket vitt bele a kormányzás nehéz munkájába, de a kormány politikája változatlan marad. A parlament is erősödik a volt miniszterekkel, akik most a többségi padokról fogják tovább támogatni a kormány munkáját.

Bratianu miniszterelnök ma délelőtt fogadta a kormányból távozó Sassu, Banu és Florescu minisztereket, kikkel hosszabb ideig tárgyalt.

A lakásrendelet a magyar nemzetgyűlésen

Budapest, október 30. A szociáldemokraták mára összehívták a parlamentet, hogy az a kormány lakásrendeletével foglalkozzék. Az ellenzéki padsorokban olyan volt a zsufoltság, mely a Ház legizgalmasabb üléseire emlékeztet. A nemzetgyűlés megnyitása után Farkas István megindokolja, hogy az ellenzék miért hívatta össze a Házat. A kormány új lakásrendeletét még a mai szociális helyzetet is súlyosbítja, — mondotta a szónok, aki éles közbeszólások között bírálja a rendeletet és követeli a telekértékkadó bevezetését. A szocialisták és szélsőbaloldaliak felől állandó közbeszólások hangzanak, amikor Farkas kifejti, hogy a rendelet megjelent, holott nem is építkeznek. Magyarország a sikerek mennyországa — fejezte be Farkas a beszédét, — mert pénzért lehet lakást kapni, de a sibereteket a kormány nem bukázi.

A görög ellenforradalom bukása

Athén, október 30. A felkelők utolsó bázisa is elesett. Négyezeröttszáz ellenforradalmárt elfogtak. Kétszáz tiszt a falvakba menekült, ahol parasztnak öltözött görög lovasság üldözi őket.

Nagyszabású propaganda a kereskedők monstre-tiltakozására

November 11-én rendkívüli közgyűléseket tart a Sfatul minden csoportja

(Kolozsvár, október 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Sfatul kolozsvári propaganda-bizottsága hétfő este éjfélutánig tartó tanácskozásokon határozott a propaganda legközelebbi teendői felől. A konferencián dr. Evián elnököt. A résztvevő tagok egybehangzóan kimondták, hogy a Sfatul vezetősége személyesen fog eljárni az összes kolozsvári kereskedelmi és ipari alakulatoknál és fel fogja kérni azok vezetését, hogy csatlakozzanak a kereskedőknek november végén Bukarestben megtartandó nagyszabású tiltakozásához.

Ezt megelőzően november 11-én rendkívüli közgyűlést tart a Sfatul, amely erre a helyi manifesztációra meghívja a többi kereskedelmi és ipari csoportok vezetőit és tagjait. Széleskörű akciót indít egy propagandaalap létrehozására és köriratban hívja fel az összes erdélyi és bánáti Sfatul-csoportokat, hogy lehetőleg

ugyancsak november 11-én tartsanak mindenfelé rendkívüli közgyűléseket, amelyekkel fel kell világosítani az érdekelteket, hogy a mai helyzet mennyire elszélesedhet és a kereskedelmet és ipart mennyire lesúlyesíthatja az, ha most is, a válságos órában, a termelő és kereskedővilág nem eszmél magára.

Ismételtén felhívják a kereskedőket, akiket az uzsoratorvény életbeléptetése óta sérelem ért, hogy a panaszokat jegyzőkönyvek formájában adják tudtára legkésőbb november 15-éig a Sfatul kolozsvári csoportjának. Az indítványokat is közölik a Statullal, a mozgalomhoz való csatlakozáshoz pedig minél nagyobb tömegeket mozgósítsanak. Ez különösen fontos — mint azt már az elmúlt ülésen Tufli Richárd kifejtette — lélektani szempontból. Ha az intéző körök látják, hogy az ország minden részéből vonulnak fel tiltakozó csoportok, olyan elemekből álló emberek, akik az adóterhek legnagyobb részét viselik és akiket a törvények téves magyarázata egzisztenciájuktól foszt meg, mégis csak gondolkodóba esnek és bizonyos, hogy a fellépésnek meg lesz a kellő eredménye.

A konferencián elhatározták, hogy a propaganda bizottság permanenciában marad és szerdán este tartja legközelebbi megbeszélését.

* Az Uj Kelet marosvásárhelyi megbízottja Schwartz Ernő ur, Leszámitolóbank, aki minden a lapot illető ügyben felvilágosítással szolgál.

Egy zsidósors

(27) Regény. Dán nyelven írta Méir Aáron Goldschmid.

Kimondhatatlan szorongásában Bendixen Fülöp ur a sógorához sietett, hogy a rettenetes hírt közölje vele. Már több zsidót talált nála összegyűlekezve, akik ugyancsak ma kaptak hasonló tartalmú leveleket, amelyekben a szerencsétlenség még erősebb színekben volt leírva. A katonaság — e hírek szerint, — vonakodik szolgálatot teljesíteni. A polgárorség a zavarókhoz szándékozik csatlakozni. A király kénytelen áldozatul dojni a zsidókat, hogy koronáját megmenntesse. Az ország minden zsidóját egyetlen napon szándékoznak kiirtani, stb. stb.

A jelenlévőket irtózatossá félelem fogta el a fenyegető veszély miatt és szívbéli együttérzés ragadta meg bensőjüket a szorongatott testvérek iránt, akik már benne voltak a veszedelemben. Férfiak úgy sirtak mint a gyerekek és mellüket verték gyötrelmükben, hogy nem láttak a végveszély előtt semmi menekvést. — Boldogok, akik már meghaltak, — kiáltották, — mert azok még békében hunyhatták le szemüket. De mi már az özönvíz közepében vagyunk. A szerencsétlenség közeleg és sehol se találunk menekvést. Jaj nekünk, jaj, jaj! Isten elfordította arcát az ő népétől és beteljesedik ami írva van: a ti örömtők nyomorúságba fog változni és nyjogástok könnyekké.

— Mit használ itt a siránkozás? — vette át a szót Bamberger Izsák ur. — Testvéreitek isten kezében vannak és mi nem tudunk segíteni rajtok. De sajátmagunkon tudunk segíteni,

A birodalmi hadsereg bevonult Szászországba

Stresemann fegyverrel kergette el a Zeigner-kormányt. A munkásság általános sztrájkot proklamált. Kinevezték az új szász kormányt

(Berlin, október 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az a komoly ellentét, mely Stresemann kancellár és Zeigner szász miniszterelnök között támadt, mára nyílt konfliktusban tört ki. Amikor a birodalmi kormány megkapta Zeigner válaszáat, hogy nem hajlandó lemondani, Stresemann elhatározta, hogy rendet csinál. A kommunista szász miniszterek propagandájának letérésére, mint megírtunk, kormánybiztost nevezett ki Szászország élére és mint előzőleg Bajorországhoz,

ultimátumot intézett a szász kormányhoz.

Az ultimátumban Stresemann közölte, hogy felszolja a szász kormányt s követeli, hogy a kormány és közegei kedden délután két óráig ürítsék ki az összes hivatalos helyiségeket és hagyják el a középületeket. A birodalmi biztos egyúttal közölte a szász országgyűlés elnökével, hogy a Háznak a szász kormány által hétfőre történt összehívása tárgytalan. A birodalmi biztos maga fogja összehívni az országgyűlést a legközelebbi napokra.

A szász kormány azonnal tanácskozára ült egybe. Hogy mit határozott, azt nem lehet tudni, de úgy látszik, szembehelyezkedett a birodalmi kormány politikájával, mert

néhány óra múlva a birodalmi kormány haderői megkezdtek a műveleteket a szász kormány és hívei ellen.

Délután a birodalmi kormányhoz hű csapatok körülvették a szász országgyűlés épületét. A képviselőket távozásra szolgáltatták fel és mikor a tartománygyűlés személyzete részéről ellenállást tapasztaltak, megrohanták az épületet és erőszakkal hatoltak be. A képviselőket eltávolították, a tartománygyűlés több kommunista tagját pedig letartóztatták. Este

a birodalmi csapatok megszállták a minisztériumokat és a középületeket,

Két proklamáció

Manifesztum! „Sorsdöntő órában fordulunk Németország dolgozó népéhez. A proletár Szászország súlyos helyzet előtt áll. A birodalmi végrehajtó szervek azzal az ürügygel, hogy a békét, a rendet és az alkotmányos állapotokat visszaállítsák, más indokolás szerint, hogy Szászországot és Bajorországot megmentés, hatvanezer főnyi katonaságot vonultattak fel Szászországban. De már most kiderült, hogy a Reichswehr bevonulása tisztára és egyedül a szász nép ellen irányul. A lakosság izgatottságát fokozza, hogy a katonaság az alkotmányosan megalakult kormány ellen lép fel. Az utolsó napok eseményei után

az ellenállást leverték és a személyzetet eltávolították. Müller tábornok valamennyi kommunista lap megjelenését betiltotta s eltiltotta az összes politikai gyűléseket.

Ujabb táviratok a következő részleteket közlik a drezdai eseményekről: Délután két órakor a birodalmi védőrség behatolt a miniszterelnökség épületébe. Négy ember lövésre kész fegyverrel benyitott Zeigner miniszterelnökhöz és felszólította, hogy kövesse. Ugyanígy jártak el a többi miniszterekkel is. Zeigner távozása előtt szívélyesen elbucszott a tisztviselői kartól. Néhány órával előbb a minisztertanács elhatározta, hogy a minisztérium engedni fog az erőszaknak, ha ez bekövetkezik és lemond. Mialatt a kommunisták és szocialisták együttesen értekeztek az általános sztrájk kimondásáról, a Reichswehr egy százada teljes harczerésséggel felszerelve

kézigránátokkal s acélsakkal a parlament elé vonult

s körös-körül gépfegyvereket állítottak fel a parlament felé irányítva. Az épületben is gépfegyvereket helyeztek el. Német nemzeti képviselők vezetése alatt a katonaság lövésre kész fegyverrel átkutatta az épületet. Ezután az összes középületeket megszállták.

Liebmenn szociáldemokrata belügyminiszter kijelentette, hogy a kormány eltávolítása jogtalan s a kormány más helyen tovább fog ülésezni. Böttcher kommunista pénzügyminiszter az öt elfogó katonának kijelentette, hogy az erőszakot tudomásul veszi, de figyelmezteti őket, hogy eljárásuk az alkotmányba ütközik.

A szociáldemokrata és kommunista pártok titkos ülést tartottak, melyen elhatározták, hogy a következő felhívást intézik a munkássághoz:

a dolgozók tömegeiben megérelmődött az a meggyőződés, hogy a birodalmi kormány a forradalom által szerzett csekély állampolgári és gazdasági vívmányokra tör. Németországi elvtársak, felhívunk benneteket, jöjjetek a szocialista Szászország segítségére! Gyorsan kell cselekedni, ha nem akarjuk elveszíteni vérrel szerzett jogainkat!

Az egész városban nagy a nyugtalanság, de nagyobb zavargás nem fordult elő. Heintze birodalmi biztos új kormány alakításán fáradozik, melyben a kommunisták nem vesznek részt. Ő is kiáltványt intézett a szász lakossághoz. Heintze proklamációja a következő:

hacsak hűségesen összetartunk és nem veszítjük el bátorságunkat.

— Hogyan? kérdezték mindenfelől feszült várakozással.

— Mi ugyan kevesen vagyunk, — mondotta Bamberger Izsák ur és a gyülekezet közepére lépett, — de elegendő vagyunk ahhoz, hogy egy erős, egy falakkal körülvett helyet megvédezzünk. Én végig néztem egyszer, hogy egy maroknyi francia, hogyan tudott védekezni egy templomban egy egész ezred ellen. Addig meg nem adták magukat, amíg csak ágyukat nem vontattak ellenük. De itten a gójkoknak nincsen ágyujok. Mindannyian egy helyre gyűjtjük a családjainkat és az utolsó csöpp vérig védekezni fogunk. Fölajánlom erre a célra a házamat.

— Maga ugyan érti a módját Bamberger Izsák! kiáltott Volf Mendel. — Talán mi többiek hagyjuk ott a házunkat, minden vagyónkat és segítségünk megvédeni a magáét? És ki mondja azt, hogy mindannyiunkat, kivétel nélkül meg fognak támadni? Esetleg egy párral is megelégszenek és a többi békésebb embereket nem fogják bántani. De ha már egyszer összegyűlekeztünk és akkor támadnak meg bennünket, akkor mindnyájan kockáztatjuk az életünket.

— És egyáltalán, hogyan védekezzünk? — mondotta egy másik. — Nem vagyunk mi katonák, se franciák. Ehhez csak olyan emberek értenek, akik mást se tanultak életükben. De ha nekem ott kéne állnom és egy házat kellene védelmezniem — és aztán jönnének az üvöltő bandák, — félelemtől kiszédülnék az ablakon közéjük. Én nem akarom nagyobb hősnéki mu-

tatni magam, mint amilyen vagyok. Kábel! harcos katoná volt, de Aron²⁾ a béke embere volt.

— Amióta Jeruzsálem elpusztult, — mondotta fájdalmasan egy harmadik, — azóta Izrael végezte az, hogy védtelenül szenvedjen. Én haza megyek és bevárom istennek akaratát.

A többiek is hasonló véleményen voltak és így mindeki leverten lopakodott haza övéihez.

Bamberger Izsák, Fülöp urral ment, hogy megvigasztalja és felvidítsa sógornójét.

* * *

Közben a város többi lakóihoz is elérkezett a hír és különböző helyeken összegyűlekeztek, hogy a dolgot megtárgyalják.

A hivatalfőnök és a vámhivatal vezetője a városparancsnoknál voltak.

— Parancsot kaptam, hogy a városban minden kísérletet csírájában elfojtsak, — mondotta a városparancsnok. Belátásomra biznak mindent. Isten a megmondhatója, hogy mit csináljak, ha csakugyan elkezdődik! Két rendőrelégényem van, ezek közül is az egyik öregség és rokkantság miatt kénytelen volt szolgálatát otthagyni. A másik meg azért került a rendőrséghez, mert annó 1807-ben féllábát elvitte a golyó és munkaképtelen lett. Ez az én egész haderőm. De azért mégis úgy gondolom, minden rendben fog menni. Jólábon vagyok a polgársággal és néhány okos szó, ha idején mondják, sok mindent tud használni.

1) A zsidó honfoglaló vezérek egyike.

2) Aron helyesen Aharon, Mózes bátyja, az első főpap. A jelenlegi kohániták, kóhének, az ő leszármazottjai.

(Folytatása következik)

Az „ASTRA“ benzinmotor a legmegbízhatóbb hajtóerő!

Stresemann felmentett nevezett parancsnok rendet és parlamenti tását elől hogy hűe A felhő szakszervezet tisztviselősz

három

egész Szász hiszik, hogy Zeigner-kormány tartják, hogy támogatta. Böttcher n ahonnan u elő szovjetk kódésével kommunist Ujabb

melynek ta tisztviselők zöttük.

A bir a szász kor amelyekben másul Hein rendeleteit moztatják tatura és a

A szá válság fen lástfoglaltá mánnal sz

Berlin radikális el nyezett a hogy a szo mai értekez

A bajor

München kibékült Hi lyezte, hogy gyakorlatozó fegyveres tartanak. A gyülekezik t tokkal Hilt haladja Thü

Sollma jelentette a zártnak, ho egész birodá Kahr akarja, ho birodalmi h álljanak. A nokot tartják

Budap mann-korma rend helyr mozgalom a tartja maga országban a az így tán német vala pesti kifizet vanötmilliár vények utá lárban kam tanák, talá tasztró fán. papírmárká sebb forgalm nagy érdekl bankjegyek tását. A bir bankjegyek

Stinnes és

Düsseld zigeant“ sz szálló hatós Szerdán má nek értelme lésük kilen országának.

Zágra

rásság általa-
ányt

yzetet eltávolított.
kommunista lap
a az összes poli-

ő részleteket köz-
tán két órákor a
miniszterelnökség
és fegyverrel be-
és felszólította,
és a többi minisz-
t szívélyesen el-
hány órával előbb
y a minisztérium
bekövetkezik és
s szocialisták
s sztrájk kimona-
a teljes harcsera-

kkal a parla-
t

itottak fel a par-
en is gépfegyver-
eti képviselők ve-
kész fegyverrel
összes középtüle-

a belügyminiszter
ávólítása jogtalan
fog ülésezni. Böt-
ter az öt elfogó
z erőszakot tudó-
t, hogy eljárásuk

mmunista pártok
ntározták, hogy a
unkássághoz:

gérlelődött az a
almi kormány a
ély állampolgári
r. Németországi
eket, jöjjetek a
égére! Gyorsan
arjuk elveszíteni

a nyugtalanság
ult elő. Heintze
alakításán fára-
ák nem vesznek
a szász lakosság-
következő:

ragyok. Káleb!
éke embere volt.
asztult, — mon-
— azóta Izrael
szenvédjen. Én
nek akarátát.
eménnyel voltak
tt haza övéihez
rral ment, hogy
ornójét.

hoz is elérkezett
sszegyülekeztek.
ivatal vezetője

gy a városban
sak, — mondotta
znak mindent.
mit csinálják,
rendőrlégényem
g és rokkantság
otthagyni. A
lőrséghez, mer-
polyó és munka-
deróm. De azért
ben fog menni.
és néhány okos
ndent tud hasz-

gyeike.
bátyja, az első fő
ő leszármazottjai.

tóerő!

Stresemann kancellár a szász kormányt felmentette és engem Szászország biztosává nevezett ki. Feladatom, hogy a katonai parancsnokkal együttesen helyreállítsam a rendet és biztonságot, főcélom pedig, hogy parlamenti alapon az új kormány megalakítását előmozdítsam. A tisztviselőktől elvárom, hogy hűen teljesítsék kötelességüket.

A felhívás ellenére Drezdában az összes szakszervezetek, a kommunisták és a német tisztviselőszövetség szászországi csoportja

háromnapos sztrájkot proklamáltak

egész Szászország területére. Berlinben azt hiszik, hogy ez az ismeretlen helyre távozott Zeigner-kormány műve és nyilvánvalóan tartják, hogy Zeignert a harmadik internacionálé támogatta. Ezt látszik bizonyítani az is, hogy Bötther nemrég visszaérkezett Moszkvából, ahonnan utasításokat hozott a Szászországban élő szovjetkiküldöttek részére. Az ő közreműködésével sikerült Brandlernek, a drezdai kommunisták vezérének elmenekülnie.

Újabb jelentés szerint Heintze már

átszervezte a kormányt,

melynek tagjai kivétel nélkül minisztériumi tisztviselők. Egyetlen pártpolitikus sincs közöttük.

A birodalmi kormánybiztos kiáltványára a szász kommunisták főpécudulákat osztogattak, amelyekben kijelentik, hogy nem veszik tudomásul Heintze és Müller katonai parancsnok rendeleteit és tilalmát és ígérk, hogy megmozgatják a delgozó tömegeket a katonai diktatúra és a fascizmus ellen.

A szász események miatt Berlinben is válság fenyeget. A szakszervezetek vezetői állástfoglaltak Stresemann ellen a Zeigner-kormányval szembeni eljárás miatt.

Berlin, október 30. A szász konfliktus radikális elintézése újabb konfliktust eredményezett a birodalmi kormányban. Valószínű, hogy a szocialisták kilépnek. Ebben az ügyben mai értekezletükön fognak végleg határozni.

A bajor fehérterror fenyegeti a német birodalmat

München, október 30. Kahr bajor diktátor kibékült Hitler antiszemita-vezérével és engedélyezte, hogy Hitler rohamcsapatai szabadon gyakorolhassanak. Thüringiában emiatt a fegyveres bajor nacionalisták bevonulásától tartanak. A határon nagyszámú katonaság gyülekezik tüzérrel, aknavetőkkel és gránátokkal. Hitler csapatainak ereje tisztesen meghaladja Thüringia hadseregét.

Sollmann birodalmi belügyminiszter kijelentette a berlini sajtónak, nem tartja kizártnak, hogy a bajor fehérterror átcsap az egész birodalomra.

Kahr kijelentette, semmi szem alatt sem akarja, hogy a bajor védőrségi csapatok a birodalmi hadügyminiszter parancsnoksága alatt álljanak. A csapatok továbbra is Lossow tábornokot tartják parancsnokuknak.

Zuhan a márka

Budapest, október 30. Mialatt a Stresemann-kormány kétségbeesetten próbálkozik a rend helyreállításával, mialatt a szeparatista mozgalom a megszállók védelme alatt tovább tartja magát, mialatt Szászországban és Bajorországban az ismert események lejátszódnak, az így támadt bizonytalan helyzet miatt a német valuta tovább zuhan. A márka budapesti kifizetése három és félmillió. A dollár hatvanötmilliárd. Ha a szén-, rozs- és buzakötvények után az arany zálogleveleket és a dollárban kamatozó kölcsönkötvényeket kibocsátanák, talán segítene még a fenyegető katasztrófán. Mindenütt ezeket keresik és a papírmárkával csak a napi élet legszükségesebb forgalmát bonyolítják le. Az egész ország nagy érdeklődéssel várja az új aranyfedezett bankjegyek és a földjáradéku márka kibocsátását. A birodalmi bank megkezdte a tizbillió bankjegyek kibocsátását.

Stinnes és Krupp megegyeztek a franciákkal

Düsseldorf, október 30. A párisi „Intran-zigeant“ szerint Stinnes, Krupp és a megszálló hatóságok között létrejött a megegyezés. Szerdán már aláírják az egyezményt, melynek értelmében mindketten alávetik termelésük kilencven százalékát a megszállók ellenőrzésének.

A berni román követ helyreigazit

A követ megvédi az antiszemizmussal vádolt Anghelescu minisztert

(Kolozsvár, október 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) Néhány héttel ezelőtt az Uj Kelet hosszabb cikkben számolt be Ferdinánd király jasi látogatásáról. Ofelsége ezalkalommal több kijelentést tett, amelyekben élesen elítélte az antiszemizmust és a numerusz klauzusz-mozgalmat. Az Uj Kelet cikkét a bécsi „Wiener Morgenzeitung“ átvette és leközlölte és a tudósításhoz azt a megjegyzést fűzte, hogy nagyon örvendetes esemény a nyit és becsületes királyi megnyugtatás, annál is inkább, mert a jelek szerint Anghelescu közoktatásügyi miniszter nem igyekezett elég erélyesen megakadályozni a diákzavargásokat, aminek következtében százszáz zsidó diák akadt meg tanulmányaiában.

Az Uj Kelet cikkét ezután a Zürichben megjelenő „Jüdische Presszentrale“ is átvette a „Wiener Morgenzeitung“ kommentárjával. Ezen a réven a hír belekerült a világsajtóba és különösen a svájci lapok foglalkoztak behatóan Ferdinánd király igazságos és emberséges kijelentésével. Ugyanakkor azonban csodálkozásuknak adtak kifejezést a közoktatásügyi miniszter magatartása felett.

A berni román királyi követtség szükségessé látta, hogy a kormányra esetleg kellemetlen fényt vető híreket helyreigazítsa. A berni követ, minthogy a hírek forrása a

zürichi „Jüdische Presszentrale“ volt, annak szerkesztőjéhez, Oscar Grünhöz a következő levelet intézte:

„Nagyfoku tévedés az a hiedelem, hogy Anghelescu ur, a román közoktatásügyi miniszter valaha is szimpátiával viseltetett volna ama néhány agitátor iránt, akik az elmúlt tavasszal az egyetemi zavargásokat szították. Ellenkezőleg. Anghelescu ur a parlamentben a leghatározottabban állást foglalt a mozgalom ellen, elítélte azt és a kamara egyhangulag helyeselte a miniszter állásfoglalását.

Anghelescu ur egyidejűleg elrendelte a szükséges intézkedéseket, hogy véget vessen az agitációknak. Elrendelte azoknak a főiskoláknak bezárását, amelyeken zavargások voltak és a rendbontás okozóit törvény elé idézte. Egyeseket közülök letartóztattak és jelenleg is vizsgálat alatt állanak.

A követtség kéri egyúttal annak tudomásulvételét is, hogy a becses lapjában említett idősebb Codreanu sohasem volt egyetemi tanár.

A zürichi zsidólap készséggel leközlölte a román követ nyilatkozatát, amelyből kétségtelenül kitűnik, mennyire fontos érdeke Romániának, hogy a külföldi sajtóban ne keljenek szárnyra olyan hírek, amelyek ártanak az ország jó hírnevének.

Titkos éjjeli ülésen a fehérkámzsások között

Egy amerikai zsidólap munkatársa leírja a Ku-Klux-Klan fantasztikus összejövetelét. Mindenki ellen küzdenek, aki nem százpercentes amerikai

Ezernyi fehér kámzsa

(Newyork, október 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) Amerikai méretű szenzáció foglalkoztatja mostanában Newyork zsidó és nemzsidó közvéleményét egyaránt. A világszerte ismert „Der Tog“ című jiddis napilap egyik munkatársa áruházban résztvett a Ku-Klux-Klan legutóbbi gyűlésén. Az amerikai reakciók, mint ismeretes, a legszigorúbban távol tartják maguktól a nem közéjük valókat és ha valaki mégis betelakodik titkos összejöveteleikre, azzal kiméltlenül végeznek. A veszedelmes kalandot így írja le lapjában az újságíró:

Titkos utazás

Az autóban, mely a Ku-Klux-Klan gyűlésére vitt mánket, öten ültünk. Ketten vezetőszeret viznek az organizációban. Az 59. utca egyik étterméből indultunk, ahol a két klanistával találkoztam előzetes megbeszélés alapján. Egyideig beszélgetve ültünk az asztal mellett, mikor hirtelen autó állott meg az épület előtt és háromszoros túlközléssel figyelmeztetett, hogy sietni kell. Klanista volt a soffőrünk is, aki leteketeretű nagy szemüveget viselt, a kalapját pedig mélyen a homlokába csapta és úgy beburkolózott az esőköpenyébe, hogy fényes nappal sem lehetett volna telismerni.

Benn a kocsiiban már ült egy klanista. Alarcot viselt és behúzódott a legsötétebb sarokba. Két protektorom szólott, üljek a másik sarokba, azután ők is helyet foglaltak. Figyelmeztettek, hogy meg se moccanhatok a helyemen és ne is gondoljak a másik sarokban ülő klanista felé nézni, aki úgy ült ottan, mintha agyagbárvány lenne.

Lángoló fakesztek között

Annak ellenére, hogy biztosra mentem, hiszen befolyásos pártfogóim ültek mellettem, a szívem csupa remegés volt és az agyamban lázasan zakatolt a kérdés: mi lesz velem ma este? Később, mialatt autónk átrohant Long Island forgatagos utcáin és hidjain, ez a félelem letompult, hogy aztán még nagyobb erővel elhatalmasodjék rajtam, amikor kiértünk Newyork lakott városrészeiből és a gépkocsi elhagyott mezei utakon robogott. Közben beborult az vakító villámok hasítottak bele a nyomaszto hangulatba. Jó hosszú utat tettünk már meg, amikor figyelmemet lekötötte, hogy az ut mentén szikrázva lobogó fakesztek világítanak. Világos lett előttem, ez a bizonyos sorrendben leszart lángkeresztek azt jelentik, hogy közel járunk célunkhoz. A látvány, amit ezek az esős éjszakában imbolygó fénycsóvák keltettek, egyszerre beigazolták előttem a Ku-Klux-Klanról keringő fantasztikus híreket. Ha nem tudtam volna ennek a titkos szervezetnek a gyilkosságairól és egyéb gazetteiről, könnyen azt hihettem volna, hogy most valami olyan helyre érkezem, amely magasan felette áll mindennek, ami ezen a bűnös földön lehet.

Végre, egy kis erdőség mögül nagy világosságot láttam. Az autónk hirtelen megállott és csak akkor vettem észre, hogy egész gépkocsitenger van körülöttünk. A sarokban ülő klanista megmozdult és öt kis csomagot vett elő, melyből egyet a soffőrnek adott át, hármat pedig nekünk. Az ötödik csomagot aztán sietve feltépte és egy fehér kámzsát vett ki belőle, s hirtelen fejére huzta. Mi is követtük a példáját és kiléptünk az autók ezreinek fényoszlopaiból bevilágított mezőre, melynek közepén oltárszerű emelvényt pillantottam meg zászlóerdő közepette. Az emelvény villamos lámpák és keresztalaku fáklyák világították meg, köröskörül pedig óriási embersövény vette körül, csupa fehér kámzsában.

Az automobilunk megfordult és beállt a többi gépkocsi közé, miközben reflektorával végigsepert a hatalmas térségen. A látvány, mely élm tárult, minden emberi fantáziát megszegeyénítő volt. A fehérkámzsások mozdulatlan tömege úgy hatott, mintha sirjukból visszajáró kísértetek lennének. Halotti csendben szólalt meg az emelvényen az elnöki csengő és ugyanekkor hatalmas vörös kereszt gyult ki az esős, fekete fellegeken, melyet valami rejtett fényoszlopa vetített oda. Mindenki megtesztített idegekkel figyelt az emelvényre, melyen egy hatalmas alak jelent meg ugyancsak kámzsával a fején és harsányan beszélni kezdett a nép nyelvén. A beszéd rövid volt, tárgya pedig százszázalékos amerikanizmus, amit a szónok néhány népszerű frázissal ismertetett. A második szónok ugyancsak a százszázalékos amerikanizmusról beszélt, mely alapelve és legfőbb ideálja a Ku-Klux-Klannak. Beszédét azzal fejezte be, hogy míg a Ku-Klux-Klan eddig csak férfiakkal dolgozott, ezentul arra is kiterjeszti tevékenységét, hogy a nőket és gyermekeket felvilágosítsa.

Száz percent

Mindenki beléphet a mi szervezetünkbe, — mondotta. — Még a nem született amerikai is. Sőt katolikusok is. De nem olyan katolikusok, akik el akarnak pártolni az igazi amerikai eszmétől és külön iskolákat, külön intézményeket létesítenek maguknak. Az ilyen katolikusok nem kellenek nekünk és nem kellenek főképpen a zsidók, akik arra törekednek, hogy minden amerikai intézményt és az egész amerikai kereskedelmet magukhoz kaparintsák és akik zsidó országot akarnak csinálni Amerikából zsidó vezetőkkel, olyan zsidókkal, akik teljesen idegenek tőlünk és még idegenebbek voltak apáinknak, Amerika alapítóinak és felépítőinek. Ezeknek nincs helyük a mi szervezetünkben. Ezek ellen mindhalálig fogunk harcolni. A lakosság többi részét azonban, akik százszázalékos amerikaiak, akár itt születtek, akár nem, még a katolikusokat is szívesen látjuk táborunkban.

A szónok ezután elmondotta, hogy Newyork államban a Ku-Klux-Klan tagjainak a száma meghaladja a milliót. Ezeknek a fele magában New-

yorkban lakik. De a szónok biztosítja a hallgatókat, hogy nemsokára zavartalanul megtarthatják Newyork kellős közepén is a Ku-Klux-Klan-gyűléseket. Amikor a szónok lelépett az emelvényről, harangkongás mellett négyszáz kámszás vonult fel.

Bonar Law meghalt

(Kolozsvár, okt. 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) Rövid távirati jelentés közli, hogy Bonar Law, Anglia volt miniszterelnöke meghalt. Közlebbit halála körülményeiről nem hoz a táviró. Bonar Law egyike volt Európa rekonstrukciója legigazibb és legmeggyőzősebb hívének. Tavaly őszkor lépett Lloyd George helyébe, aki radikálisan progresszív programmal akart politikájának érvényt szerezni. Bonar Law a konzervatív kormány élén állott és kormányralépése egybeesett

Valamennyien letérdeltek az elnök előtt, aki felkérte őket. Az avatási ünnepséget pokoli fegyverpogás követte és mire a harang harmadszor megszólalt, hirtelen minden fény kialudt és a tömeg elindult az autók felé.

Törökország forradalmával és azzal az erővel, amikor Olaszország áttért a fascizmusra. Akkoriban a Palesztina-ellenes angol körök sokat reméltek Bonar Lawtól. Azt hitték, szakítani fog az előző kormány politikájával, de Bonar Law sietett ezt a hitet eloszlatni. Bonar Law félévvel azelőtt adta át helyét Baldwinak. Betegeskedése miatt volt kénytelen visszavonulni. Akkoriban ezt politikai ürügynek tekintették, pedig Bonar Law akkor már valóban beteg volt.

Munkáskolóniát épít a CFR Kolozsvár mellett

Két év alatt kijavítják az összes vasuti kocsikat. Tordára helyezik át a nagyenyedi javítóműhelyt

(Kolozsvár, okt. 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) Románia közgazdasági életének egyik súlyos akadálya a vagonhiány, melynek káros hatásai úgy a belföldi árucserre, mint az export már majdnem öt év óta érzik. Ugyanekkor ezerszámra hevernek az ország különböző részein a Magyarországon zsákmányolt vasuti kocsik, melyeket annakidején nem tudtak azonnal forgalomba helyezni. Ez a milliárdokat érő vasuti anyag tönkrement, mert a CFR-nek nincs elegendő javítóműhelye. Közben a CFR régi parkja is felfrissítésre kényszerült s ezért rablógazdálkodással kellett a megrongált kocsikat sürgősen kijavítani. A szükséges anyag hiányában egyik vagon alkatrészeivel hozták rendbe a másikat, aminek következtében

a javításra adott kocsiknak csak kétharmada került vissza a forgalomba.

Erdély kereskedelmi és ipari érdekségeinek az illetékes vasuti hatóságoknál tett többszörös intervenciójára a CFR. bukaresti vezérigazgatósága végre belátta, hogy ez az állapot tarthatatlan s ha gyorsan nem nyhít a vagonhiányon, súlyos helyzetbe hozza az ország gazdasági életét. Az orvoslás első jelét Bukarestben

elhatározták az apahidai javítóműhely kibővítését.

Az üzem kibővítésének azonban erős akadálya, hogy az esetleg odahelyezett újabb szakmunkások számára nincs lakás, az építkezés viszont

Masaryk Németország talpraállításáért

Legyen béke Európában. Megegyezés Magyarországgal. Jogot a kisebbségeknek. A csehszlovák köztársaság ötödik évfordulója

(Prága, október 30. Az Uj Kelet tudósítójától.) Masaryk elnök a csehszlovák köztársaság tennállásának ötödik évfordulóján, október 29-én a külföldi diplomácia képviselői és az állami élet vezető funkcionáriusai jelenlétében manifesztációt olvasott fel.

Masaryk a külpolitikai irányelvekről kijelentette, hogy az európai kaosz likvidálásához csak úgy lehet eljutni, ha Németországot talpraállítják. Ebből a munkából Csehszlovákiának is ki kell venni a részét. Németországon minden körülmények között segíteni kell reális okokból, mert a német helyzet felbomlása Európára nézve beláthatatlan veszélyt jelentene. Jugoszláviával és Romániával teljesen barátságos Csehszlovákia viszonya.

Csehszlovákia érdeke megkívánja Ausztria teljes talpraállítását is.

Magyarországgal szemben is békés szempontokat kell érvényesíteni és a barátságos viszonyt lehetőleg gyorsan megteremteni. Lengyelország reméli, hogy a két ország között a mainál sokkal barátságosabb viszony fog kifejlődni.

Belpolitikai téren az legyen a jelszavunk — mondta Masaryk — hogy a társadalom szempontjából szükséges összetartó erők harmóniáját megteremtjük. Minden állam a lakosság hasznos és éltető erőinek centrális szerve kell hogy legyen, amelyhez azonban autonómia is szükséges, mert ez előfeltétele a demokráciának.

A köztársaság területén nemzeti kisebbségek is élnek, legyen tehát rá gondunk, hogy az ország minden egyes polgára megtalálja a maga elhelyezkedési lehetőségét, tudjon boldogulni, élvezze az alkotmány és békeszerződések által biztosított jogait, mert csak így lehet helyzetével megelégedett.

óriási befektetést igényelne, amit a CFR. büdzséje nem bír el.

A kérdés megoldására a Szamosvölgy gazdasági érdekségei praktikus tervet ajánlottak fel Barsan kolozsvári műhelyfőnöknek, akinek hatáskörébe tartozik az apahidai javítóműhely is. Az alsósuki vadászegyletnek nagyobb kiterjedésű birtoka van a Szamosvölgyi vasut mentén. Ezen a területen több épület van, mely jelenleg nem alkalmas lakásra, de kevés költséggel

ötven munkáscsalád

számára át lehetne alakítani. Ezt a tizenöt-holdnyi területet a vadászegylet olesón bérbeadná a vasutnak, mely német mintára modern munkáskolóniát létesíthetne Alsósukon. A kolónia tagjai nemcsak lakást kapnának, de belterjes gazdálkodásra alkalmas földet is, amennyiből egy család teljes évi szükségletét fedezheti. A munkások vonattal, vagy teherautón járnának be Apahidára. Szakértői vélemény szerint egy ötventagú munkáskolónia két-három év alatt rendbehozná az ország egész vasuti anyagát.

Ezzel kapcsolatban értesülünk, hogy a CFR. új javítóműhelyt rendez be Tordán és ugyanakkor megszünteti a nagyenyedi műhelyt, mely alig husz nap alatt huszonkét munkással százötven kocsit hozott rendbe. A tordai új műhely nagyszabású és a földgáz felhasználásával az ország egyik legolcsóbb ipari üzeme lesz.

Erősödik a franciaellenes hangulat Angliában

London, október 30. Coolidge elnök javaslata és Poincarénak az amerikai jegyzékre adott válasza megérlelte a helyzetet. Ugylátszik, hogy most már Anglia türelme fogytán van és tisztázni akarja a helyzetet Franciaországgal. Az „United Press” jelenti, hogy az angol kormányban véleményellentét támadt, mert a miniszterek egy része szerint Poincaré beszéde után felesleges tovább várni és

szakítani kell Franciaországgal.

A miniszterek másik csoportja visszariad ilyen óriási fontosságú lépéstől és tárgyalások megkezdését javasolja az esetleg szükségessé váló szakítás előtt. Ezek a miniszterek azt is hangsúlyozzák, hogy előbb meg kell várni a Poincaré beszéde által Amerikában keltett hatást. Londoni politikai körökben azt hiszik, hogy az angol kormány szerdán diplomáciai tárgyalásokat kezd a londoni francia és a párisi angol nagykövet utján.

Általában véve az a vélemény, hogy teljesen céltalan volna olyan alapon szakértői vizsgálatot folytatni, amelyet Poincaré beszéde megszab,

Anglia semmiesetre sem egyezhet bele

abba, hogy a szakértői bizottság ne foglalkozék a német adósságok teljes összegének megállapításával. Azt sem akceptálhatja, hogy a jóvátételi bizottság vétőjogot gyakorolhasson a szakértők ki-nevezésével szemben, vagy a németeket eltírtsa attól, hogy ügyüket szakértői bizottság elé vihesék. A közvélemény kedvezőtlenül ítéli meg azt is, hogy

a franciák nyilvánvalóan támogatják a szeparatistákat,

bár Párisban kijelentették, hogy a mozgalommal szemben semlegesek maradnak. Amerika állásfoglalásáról meg nem érkeztek biztos hírek.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja

Felelős szerkesztő: Dr. Marton Ernő

Az Uj Kelet cikkeinek utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Előfizetési árak: Egy hónapra 60 lei, negyedévre 170 lei félévre 320 lei, egész évre 620 lei.

Óromániában és külföldön az „Uj Kelet” részére kizárólag Rador Publicitate (Bucuresti, Str. Gen. Berthelot 1.) hirdetési iroda vesz föl hirdetéseket.

— Kolozsváron korlátozzák a vízszolgáltatást. A kolozsvári vízművek igazgatósága értesíti a város közönségét, hogy takarékosági okokból az ivóvizet október 31-től kezdődőleg további intézkedésig a következőképpen fogják naponként szolgáltatni: reggel öttől kilencig, délelőtt 11 órától délután három óráig és délután hattól este kilenc óráig.

— Az első csehslavok aranyérmek. Prágából jelentik: Az első aranyérmetek vasárnap osztották ki. Az elsőt a nemzeti múzeum, a másodikat a köztársaság elnöke, a harmadikat Svehla miniszterelnök, a negyediket és ötödiket a cseh nemzeti tanács első két tagja, a többieket pedig a kormány és a nemzetgyűlés tagjai fogják megkapni.

— Ostwald a Nobel-díj nyertese. Berlinből jelentik: Ostwald német kémikusnak ítéltek az idei vegyészeti Nobel-díjat. Ostwaldnak nagy eredményei voltak az anyagok összetétele körül végzett kísérteit során. Az ő nevéhez fűződik a reakció gyorsításának nevezett kémiai felfedezés is, amely forradalmat jelent a modern ipari vegyészeten.

— Meghalt a jugoszláv radikális párt vezére. Belgrádból jelentik: Protics István volt miniszterelnök, a radikális párt elnöke rövid ideig tartó betegség után meghalt.

— Újabb letartóztatások kémkedési ügyben. Bukarestből jelentik: A sziguranca és a katonai ügyészség folytatja nyomozását a kémkedési ügyben. Újabb ismét négy kémeket tartóztattak le. akik kurirszolgálatot teljesítettek Bécs és Beszarábia között.

— A sajtóvétségekre még a régi alkotmány intézkedései a mérvadók. Bukarestből jelentik: Az igazságügyminiszter körrendeletet intézett az összes ügyészségekre, amelyben felhívja figyelmüket arra, hogy az új alkotmánynak a sajtódeliktumokra vonatkozó szakaszai még nem alkalmazhatók, míg külön törvény ezekre nézve nem intézkedik és ezért egyelőre a régi alkotmány 24. szakaszát kell továbbra is alkalmazni.

— Uj menetrend november 5-ikétől. A CFR. vezérigazgatósága a pályatestek kimelése és a balesetek megelőzése okából elhatározta, hogy a gyorsvonat- és személyvonatjáratokat mindaddig, amíg az aléptményeket teljesen rendbe nem hozzák, lassítani fogja. Ez az elhatározás a személyszállító vonatok új menetrendjét tette szükségessé és november 5-ikétől megváltozik az eddigi menetrend. Az új menetrendnek Erdélyre vonatkozó főbb változásai a következők: a 21-es gyorsvonat Tövisre érkezik 18.05 perckor, innen indul 18.14-kor, Kolozsvárra érkezik 20.47-kor. Innen 21.02-kor indul Nagyvárad felé, ahova 5 órakor fut be. A 22-es gyorsvonat Nagyváradról 4.40-kor indul, Kolozsvárra 8.17-kor érkezik, innen Tövisre pedig 11.12-kor, ahonnan 11.22-kor folytatja útját. A 31-es érkezik Tövisre 7.43-kor, indul 7.59-kor és megérkezik Kolozsvárra 11.44-kor. Ez a vonat Nagyváradra 15.08-kor érkezik. A 32-es gyorsvonat Váradra érkezik 15.20-kor, Kolozsvárra 19.12-kor, Tövisre 20.02-kor. November elsejétől a 31. és 32-es számú vonatok Sztána állomáson nem állanak meg.

— Amerikai gabona Németországnak Washingtonból jelentik: A gabonakereskedők egy csoportja nagyszabású gabonaszállítási tervet terjesztett Coolidge elnök elé, mely szerint ötvenmillió bushel búzát szállítanak Németországnak. Ezzel az amerikai buzatermelőknek nagyobb keresetet akarnak biztosítani és egyben Németország élelmezési válságán akarnak segíteni. A gabonakereskedők terve szerint az ötvenmillió bushel buza értékét a haditerménytétel váltóival fedeznék és Németországnak kétévi és ennél hosszabb időt engedélyeznének. Coolidge elnök érdeklődéssel fogadta az amerikai gabonakereskedők tervét.

— Ben a bol kairól. Bul fővárosba alattvalókna ügyében fog megbizva az háboru ideje adásáról is tanácskozásc ügyet a jóv

Newyorkból között mind keletkezett, vesztegárt. nyire az U győztesen; járok között egyszersmin mely az am hét hajóstár utóbb. Enne dorlási bizt oceánjárók, „Ambrose” Minden egy számot kap, hagyhatja e ben. A egy dálnak a q rádió utján hajók kap melyik éri t, tanet, hagy, sorrendhez, részükre. A valamelyes elhagyta s i sorrendet, u követhető k szünik a k melynek egy minden egy létszám betó

— Cs csehslavok ünnepé alk posta- és t 28-ára mély A bélyegek Masaryknak ábrázolják.

* Hal adom jóbarát forrón szerete ménytjeljes (Fogarasmegy és a gyászoló

— Szer szénszükséglet szénnel akar lások a lengy között már

— Ocsi területek óc kedői szándi tusulásra az reskedőket, resicai-műve így ki van kényének. A viszont az, bénítják az kénytelenek fogadni. A alakulni A Adler Anna (Temesvár), József és I irányítják. I irodát is ké

— Jugo tik: A jugos svájci kormány kivitelének fé ellenértékért vásárol a kor ilyenképen v szállítani a sv végett lényeg

* Kirá sósorsszesz, i Diana névre.

Bolgar küldöttség tárgyal Bukarestben a bolgar alattvalók zár alá vett birtokairól. Bukarestből jelentik: Holnap érkezik a fővárosba egy bolgar küldöttség, amely a bolgar alattvalóknak Romániában zár alá helyezett birtokai ügyében fog tárgyalni. Ugyancsak e bizottság van megbízva azzal is, hogy a román kormánnyal a háború idején a bolgárokat által elvitt értékek visszatérítéséről is tárgyaljon. A jóvátételi problémát a tanácskozáson nem fogják érinteni, mivel ezt az ügyet a jóvátételi bizottság intézi el.

Rendelet a kivándorló hajókról. Newyorkból jelentik: A nagy kivándorló hajók között minden hónap elseje előtt valóságos verseny keletkezett, melyik éri el hamarabb a newyorki vesztégyárt. Az elseje előtti versenyekben legtöbbszörre az United States Lines-hajók kerültek ki győztesen; ezek ugyanis a legsebesebbek az oceánjárók között. Az izgalmas hajóversenyeknek most egyszersmindenkorra véget vet az a megállapodás, mely az amerikai bevándorlási hatóság és huszonhét hajótársaság képviselői között jött létre legutóbb. Ennek értelmében Henry H. Curran bevándorlási biztos közhírré tette, hogy a jövőben az oceánjárók, utazásuk végpontjául a Newyork előtti „Ambrose” nevű világítótoronyt kell hogy tekintsék. Minden egyes hajó, elérve ezt a pontot, egy-egy számot kap, mely meghatározza, milyen sorrendben hagyhatja el a világítótoronyt tiz-tiz pernyi időközben. A egyes hajók a tiz-tiz perc leteltével elindulnak a quarantáne irányba. A hajótársaságok rádió útján utasították a Newyork felé igyekvő hajók kapitányait, hogy a hűvögi versengéssel, melyik éri el hamarabb az új hónapban a quarantánát, hagyjanak föl s tartsák magukat ahhoz a sorrendhez, amelyet az „Ambrose” hajón kijelölnek részükre. Amennyiben valamelyik hajó útja elé valamely akadály gördül, miután a világítótoronyt elhagyta s így nem tudja betartani a megjelölt sorrendet, úgy szabad utat kell engednie az utána következő hajónak. Ezzel a rendszabállyal megszűnik a kivándorló hajók éjszakai „derby”-je, melynek egyetlen célja az volt csupán, hogy a minden egyes hónapra megszabott bevándorlási létszám betöltése előtt érjen partot a hajó.

Csehszlovák jubileumi bélyegek. A csehszlovák köztársaság ötvenes fennállásának ünnepe alkalmával elhatározta a csehszlovák posta- és távírdaminisztérium, hogy október 28-ára mélynyomású jubileumbélyegeket ad ki. A bélyegek a köztársaság elnökének, T. G. Masaryknak egy kitűnően sikerült mellképét ábrázolják.

Halálozás. Fájdalomtól megtörtén ezuton adom jóbarátaink és ismerőseink tudomására, hogy forrón szeretett gyermekünk, Lessmann Ernő, reményteljes életének 20-ik évében Oláhujfalun (Fogarasmegye) elhunyt. Özv. Lessmann Árminné és a gyászoló család.

Szenet hoznak Lengyelországból. A Cfr. szénszükségletét, mint értesülünk, jórésztben lengyel szénnel akarják fedezni. Az erre vonatkozó tárgyalások a lengyel vasutak és a CFR igazgatósága között már megindultak.

Ócskavas- és csontszindikátus. A csatolt területek ócskavas-, fém-, csont- és rongykereskedői szindikátusba tömörülnek. Erre a csoportosulásra az a körülmény készíti ezeket a kereskedőket, hogy az ócskavasat csakis a resciai-művek dolgozzák fel az országrészben és így ki vannak szolgáltatva a bevásárlók önkényének. A csont- és rongykereskedők panasza viszont az, hogy a kivitel vámkor teljesen megbénítják az országból való exportot, ugyhogy kénytelenek itt a feldolgozó üzemek árait elfogadni. A szindikátus november 4-én fog megalakulni Aradon. A szervezési munkálatok az Adler Anna és Társa cég, továbbá Baruch J. (Temesvár), Hartmann Samu (Arad), Weisz József és Iván, Fränkel Lázár (Nagyvárad) irányítják. A szindikátus egy központi eladási irodát is készülni felállítani.

Jugoszlávia borkivitele. Belgrádból jelentik: A jugoszláv kormány tárgyalásokat folytat a svájci kormánnyal a jugoszláviai bor Svájcba való kivitelének feltételeiről. A tervek szerint a bor ellenértékéért svájci, főképen szimmentáli fajmarhák vásárol a kormány. A svájci kormány hajlandó az ilyenképen vásárolt marhaszállítmányokat ingyen szállítani a svájci határig és az árak mérséklése végett lényeges szubvenciót engedélyezni.

Kirándulásnál nélkülözhetetlen a Diana sósborszesz, izmaink legjobb ápolója. Ügyeljünk a Diana névre.

Zeppelin-járat Európa és Amerika között. Newyorkból jelentik, hogy a „Z. R. 34” jelzésű kormányozható léghajó, mely a Németországban épült hasonló jelzésű Zeppelinnek testvérhajója, novemberben repül át az oceánon. Mivel a téli hónapok alatt az Atlanti-oceán északi részén hatalmas vihar dühög, kénytelenek lesznek a repülés irányát eltolni délfelé s ezáltal 4500 tengeri mérfölddel nagyobb utat kell megtennie az amerikai Zeppelinnek, mint az angol „R. 34” jelzésű léghajónak, mely legutóbb Skóciából Newyorkba repült. Az amerikai Zeppelin Dél-Franciaország, a Finisterra-fok s az Azori-szigetek fölött fog átreptüni, egész a Bermuda-szigetekig, innen aztán északi irányban folytatja majd útját. Utközben nem tart pihenőt s az egész repülés 75—100 óráig tart. A kormányozható léghajón harmic főnyi személyzet teljesít szolgálatot. Öt darab, egyenként négyszáz lóerős motorral szerelték tel az amerikai Zeppelint, mely három vagon gázolint visz magával az utra.

Pillanattfelvétel a törvényszéken. A kolozsvári törvényszék büntető tanácsa ma délután a különböző speciális törvények elleni kihágások miatt hozott ítéletek felebbezeését tárgyalta. Az ilyen tárgyalások perrendszertü sorrendje az, hogy a delikvens először **kihág** valamelyik speciális törvény ellen, a köztisztviselési, monopoli, népjóléti vagy más speciális törvény rendelkezései ellen. Az illető reszort azután **ráhág** a kihágóra és ötszáz, ezer, kétezer vagy tízezer lej büntetéssel igyekszik elvenni a kedvét attól, hogy még egyszer kihágjon. Az első ítélet után a delikvens — aki rendszerint azért kapott ezer lej pénzbüntetést, mert egy nyugtára tiz banival kevesebb segélybélyeget ragasztott, vagy külföldi gyártmányú cigarettapapirt árult — felebbez a törvényszékhez. Ilyen felebbeviteli tárgyalás volt ma délután a kolozsvári törvényszéken. A tágas tárgyalóteremben legalább negyedmillió lej szorongott. A negyedmillió, az alsófoku bíróság által kivetett büntetések összege, csak képletesen szorongott. Valójában a delikvensok szorongtak, akiknek le kell fizetniük a negyedmillió lejt. A felebbezések gyors egymásután pereknek le. A tárgyalást vezető bíró felolvassa az alsófoku bíróság döntését, ha a delikvens tud még egy-két jó szót szólni védelme érdekében, akkor el is engedik a büntetése felét vagy az egészet is, ha nem tud semmi mentséget, akkor a büntetés marad a régi-ben. A huszonötödik ügy tárgyalásánál egy kis baleset történt, ezuttal a delikvens javára.

— **Vonica Dumitru** — olvassa az elnök.
A szólított — turókereskedő a Széchenyi-terén — gondterhes arccal kászolódik a bírák elé.
— A kolozsvári egészségügyi vezérigazgatóság — olvassa az ítéletet az elnök — ezer lej pénzbüntetésre ítélte.

Itt elakad az elnök hangja és idegesen fordul a melléte ülő bíróhoz:
— Elfelejtették a jegyzőkönyvbe bevenni, hogy miért sújtották a büntetéssel.
A két bíró összenéz, majd reménykedve fordul a vádlotthoz:
— Miért kapta a büntetést? Mit követett el? — kérdik.

Vonica hamar átérti a helyzetet.
— Fogalmam sincs róla — mondja és vonogtatja a vállát.

A két bíró megint összenéz, azután itélkeznek:
— Bizonyítékok híjján a bíróság az elsőfoku ítéletet megsemmisíti, a vádlottat a vád és következményei alól felmenti...

Vonica nem várja be az ítélet utolsó szavait, megkönnyebbülten indul ki a tárgyalóteremből. Vele együtt lélegzik fel szolidaris megkönnyebbüléssel a szorongó negyedmillió lej.

Halálos autókarambol Gyulafehérvár mellett. Gyulafehérvárról jelentik: Tegnap hajnalban Gyulafehérvár közelében Alkenyér állomás mellett borzalmas autószerencsétlenség történt. Egy személyszállító automobil belerohant az aradi gyorsvonatba, amely a kocsit pozdorjává zúzta, a benne ülő utasokat pedig összeroncsolta. Cherestes Sándor tordai rendőrkapitány vasárnap tartotta meg eljegyzését Hátszegen. A rendőrkapitány szombaton indult el Tordáról a tordai cementgyár kölcsönkért autóján, amelyet Puffer sofför vezetett. A kapitány magával vitte özvegy Mészárosné tordai ügyvéd özvegyét és ennek két leányát is. Az eljegyzési ünnep zavartalanul ért véget és onnan hétfőn a kora hajnali órákban indultak utnak. Reggeli öt óra lehetett, mikor az autó Alkenyér állomás közelében az uttestet átszelő vasuti töltéshez ért. A sofför teljes gyorsasággal gyanutlanul vezetette keresztül a vasuti pályán az autót, mivel

hogy a sorompó nem volt leengedve. Miko azonban az autó a sineket keresztezte, a két sorompó lecsapódott s alig pár száz méternyire tőlük előrobogott a gyorsvonat. A szerencsétlen utasoknak még annyi idejük sem volt, hogy az autóról leugráljanak. A gyorsvonat teljes gőzzel belerobogott az autóba s azt a szó legszorosabb értelmében szilánkokra zúzta. Özv. Mészárosné és egyik leánya az összeütközés következtében szörnyethaltak, az autó többi utasait életveszélyes sérülésekkel a gyulafehérvári kórházba vitték.

Kétévi börtönrre ítélték a gyilkos apóst. Még 1921 novemberében történt a kolozs megyei Dezméren, hogy Nas Partenia 32 éves gazdálkodó, feleségét Nas Flórá megverte és megölésével fenyegette. Tarnovan Nechita 72 éves napszamos, a férj apósa szorongatott leányának segítségére sietett, mire veje őt is megölésével fenyegette. Tarnovan erre fejszét ragadott, vejeire sujtott, úgy hogy veje néhány perc alatt kiszenvedett. A kolozsvári ügyészség emberölés büntette miatt emelt vádat Tarnovan Nechita és leánya Nas Flora ellen. A mai tárgyaláson dr. Giurgiu védőbeszéde után a bíróság Nas Flórá felmentette, Tarnovan Nechitát pedig kétévi börtönrre ítélte.

Ha gummi-övszert vásárolunk, ne fogadtunk el mást, csak „Ollá”-t.

Ki ölte meg Nussbächert. Kassáról jelentik: A kassai rendőrség már két évvel ezelőtt bevezette a nyomozást Nussbächer Károly szatmári kereskedő eltűnése ügyében, de akkoriban még nehéz volt az érintkezés a román hatóságokkal és így az eljárás megakadt. Két héttel ezelőtt Nussbächer Chaim beszercei kereskedő utmutatásai nyomán újra kutatni kezdett a kassai hatóság és fontos nyomokra bukkant. Megállapította, hogy Reinitz Jakab 1921 augusztusában Kassán iakott egy cipésznel. Reinitz pénzzavarral küzdött és kisebb kölcsönökért futkosott. Három nappal később Nussbächer is Kassára érkezett, ahol Reinitz megosztotta vele lakását. Néhány nap múlva Nussbächernek nyoma veszett. Reinitz egyedül maradt Kassán és a Tátra Banktól, Nussbächer nevére kiállított csekk felhasználásával, 75.000 cseh koronát vett fel. A hatóságok azt hiszik, hogy Nussbächert is Reinitz tüntette el.

Husz új szálloda épül Newyorkban. Newyorkból jelentik: Newyorkban jelenleg husz új szálloda épül. A szállodák építkezési költsége 55 millió dollár s ezekben a szállodákban 15000 személy részére lesz hely. Az épülő új szállodák közül az egyikben ezer kényelmes szoba lesz s ennek a hatalmas épületnek felépítése és berendezése hat és félmillió dollárba kerül. Ezentul tehát Newyorknak összesen háromszáz szállodája lesz.

A lengyel vasutassztrájk fejleményei. Csernovitzból jelentik: A lengyel vasutassztrájk miatt a nemzetközi vonatok igen nagy késéssel érkeznek. A vonatokat mérnökök vezetik. A varsó — bukaresti gyorsvonatot tegnap Galiciában revolverlővésekkel megtámadták, az utasok közt nagy pánik keletkezett, de a golyók kárt nem okoztak senkiben.

Megölték a Dobrudza-társaság elnökét. Ruszcsukból jelentik: Jobagianofot, a Dobrudza-társaság elnökét az elmúlt éjjel ismeretlen tettesek meggyilkolták.

Dr. Finger megváltó filmje az Urániában. Nagyfontosságú és felbecsülhetetlen értékű orvosi film megy egész héten át az Uránia-mozgóban. Minden épkézláb ember nézze meg, mert a nemibajokat ilyen közlőről senki sem láthatta még. A filmet csak erős idegzetűeknek ajánljuk. Egyebekben pedig álljon itt a nyilvánosság rendelkezésére a brassói orvosok hivatalos kommunikéje a filmre vonatkozólag. „Mi Brassó orvosai, akik végignéztük az Apollóban a „Nyitott szemmel” című filmet, komolyan ajánljuk, hogy minden 15—50 éves ember, aki célszerűen meg akarja óvni egészségét a nemi bajoktól, tekintse meg ezt a világ leghasznosabb céljait szolgáló filmet. Oly film ez, amely nem a bűnös élvezetet prédikálja, hanem a nyomába járó testet és lelket élő szexuális betegségektől óvja meg az emberiséget. Senki ne szégyelje magát, ha legdrágább kincséről, az egészségéről van szó és e filmben ne az olcsó pikantiériát keresse.” Dr. Oancea, dr. Oprea, dr. Prieseu, dr. Sbarcea, dr. Talasescu, dr. Fischer, dr. Carol Riemer, dr. Kelen, dr. Kecskeméti, dr. Flechtenmacher, dr. Géza Tutsek, dr. Carol Pildner, dr. Egedy Móric.

Stanniol, arany, ezüst, színes Lepagenál, Cluj. Kérjen árajánlatot.

KÖZGAZDASÁG

A kolozsvári karácsonyi vásár. A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara által tervbevetett karácsonyi vásárról már megemlékeztünk. Ebben a tárgyban a kamara elnöksége hétfőn délután értekezletet tartott, melyen a nagyszámban megjelent iparosok egyhangu lelkesedéssel jelentették ki, hogy a legnagyobb mértékben helyeslik a kamarának ezt az eszméjét és teljes számmal részt vesznek a vásáron. Az értekezleten Caciula titkár román nyelven, dr. Kiss Béla titkár magyar nyelven ismertette a karácsonyi vásár jelentőségét és fontosságát. A hozott határozat értelmében a kamara ezúton hívja fel a helybeli iparosokat, hogy a vásáron való részvételi szándékukat november 3-án, szombaton délig a kamara titkári irodájában okvetlenül jelentsék be. Későbbi jelentkezéseket nem vesz figyelembe a kamara.

A mai valutapiac

A mai valutapiac élénk forgalommal indult és a múlt heti lanyhulás még fokozódott. A pénzhány, amely mintha az utolsó napokban valamelyest enyhült volna, ma ismét erősen érezhető volt és jórészt ennek tudható be az árak jelentős esése. Forgalmaztak: osztrák koronát 340—342-vel, magyar koronát 135—138-cal, cseh koronát 606—610-zel, font sterlinget 935—940-nel, francia frankot 12·20—12·30-cal, svájci frankot 37·10—37·32-vel, dollárt 207—208-cal, olasz lírát 9·38—9·42-vel. A dinár ára vátoztalan.

Október 30-án 100 lejért fizettek Kolozsvárt:

8800—9000 külf. magyar koronát,
13500—13800 belf. magyar koronát,
0·10·10—0·10·20 font sterlinget,
7·50—7·60 francia frankot,
2·50—2·65 svájci frankot,
0·47·38—0·47·40 dollárt,
9·38—9·42 olasz lírát,
34000—34200 osztrák koronát,
16·08—16·10 cseh koronát,

Valutapiac október 30-án:

Bukarest. Valuták: Napoleon 800, márka —, leva 195, török lira 125, font sterling 950, francia frank 1240, svájci frank 38, olasz lira 950, drachma 380, dinár 250, dollár 213, lengyel marka 160, osztr. korona 30, magyar korona 80, cseh korona 620.

Zürich. Nyitás—Zárás: Newyork 561¹/₂—560¹/₄, London 2519—2521, Páris 32·80—33·05, Milano 2520—2527·5, Prága 1645—1642, Budapest 305—305, Belgrád 665—660, Bukarest 265—265, Varsó 3—3, Bécs 78·25—78·80 Berlin 52·62¹/₂—48¹/₂.

A munkaadók választmányi ülése. Az Erdélyi és Bánáti Munkaadók Szövetségének választmánya tegnap elhatározta, hogy az UGIR bukaresti választmányi ülésén, amely október 31-én és a reakövetkező napon lesz, képviseltetni fogja magát. Ebből az alkalomból a Munkaadók Szövetsége be fogja nyújtani az UGIR-nak a Codul Muncii kritikáját és saját munkatörvény-tervezetét. Együttel felhívja a bukaresti nagyiparosság figyelmét az

erdélyi nagyiparnak arra a kívánságára, hogy az Ipari Hitelintézet igazgatóságába erdélyi nagyiparos vagy más közgazdasági személyiség is kineveztesse. A munkaadók e kérés teljesítésére vonatkozólag egyébként biztató ígéretekert kaptak.

SPORT

Elmarad a Kolozsvár—Temesvár közötti válogatott mérkőzés. A kolozsvári sportkörökben olyan lázas izgalommal várt Temesvár—Kolozsvár válogatott mérkőzést november 1-ről, csütörtökről későbbi időpontra halasztották el, mert a temesvári játékosok nagyrésze a hétköznap miatt nem tudott volna hivatalától napokig távol maradni.

Fahn felgyógyult. Fahn, a Haggibbor kitűnő csatára tudvalevőleg hosszabb ideig súlyos beteg volt. Fahn most teljesen felgyógyulva elhagyta a járványkórházat.

Moravetz Karácsonyi

Albuma

Mindenütt kapható!!

az idei karácsony szenzációja! Nyolcvan oldalon harmincegy válogatott művet tartalmaz. — Egyenként véve 790 lej értéket képvisel. —

Volt hadifoglyok!

Megjelent a legszebb orosz dal, mely lépten-nyomon kísért benneteket nagy Oroszországban. Címe:

Bajkál (Szibériai emlék)

Vegyétek és terjesszétek!
Moravetz kiadás, mindenütt kapható!

Központi Téli kert Bar

Minden este

Woronowszki-duo

orosz táncospár

és még 20 elsőrendű tag fellépte

Kezdetre 10 órakor. Belépődíj jegyadóval együtt 20 lej, fenntartott hely 30 lej

Ha művészi kivittél

fa vas róz butort, zongorát

akar venni, ne sajnálja az utat **Marosvásárhelyre** és tekintse meg a **SZÉKELY ÉS RÉTI** ERDÉLYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV. TÁRS. butort, celt Asztalosok furnírszükségeiteket legolcsóbban itt szerezhetik be

SZÍNHÁZ ~ MŰVÉSZET

Laczkó Aranka 40 éves jubileuma. Laczkó Aranka, a magyar színház illusztris tagja ebben az évben töltötte be színészi működésének negyvenedik évfordulóját. Kolozsvár művészei és polgári társadalma nagy szeretettel ragadta meg az alkalmat, hogy a kiváló művésznő iránt érzett szeretetének a jubilális alkalomból méltó kifejezést adjon. A kolozsvári magyar színház Laczkó Aranka tiszteletére november 22-én díszelőadást rendez. A színház Csiky Gergely Nagymama című vígjátékát fogja adni, címszerepben a jubiláló művésznővel. Az előadás után ünnepi bankett lesz, melyen Kolozsvár társadalmának, író és művészi köreinek legelőkelőbbjei fognak részt venni. A jubilális ünnepség megrendezésében a kolozsvári magyar színházon kívül az újságíró szervezet, valamint a kolozsvári öngyűlölet is részt vesznek.

N. Tesztóri Nóra szavaló-estélye. N. Tesztóri Nóra a szezon első szavaló-estélyét november negyedikén tartja meg a kolozsvári prefektúra dísztermében. A művésznő ezúttal több erdélyi költő java termékét fogja bemutatni. Tesztóra Nóra tavalyi nagy sikere után szokatlan érdeklődés nyilvánul meg estélye iránt. Ugyanakkor mutatkozik behuszárné Borsai Piri hangverseny-énekesnő. N. Tesztóri Nóra szavaló-estélyét Kunz Aladár író ismertető és méltató előadása fogja bevezetni.

A Magyar Színház heti műsora

Szerda: Makrancos hölgy. Rendes helyárrakkal. Bevezető előadást tart Janovics Jenő dr. B. bérlet.

Csütörtök: Álarcosbál. Premierhelyárrakkal. Premierbérlet.

Péntek: Diadalmas asszony. Bérletszünet. Rendes helyárrakkal.

Szombat d. u.: Levendula. Ifjúsági előadás.

Szombat este: A trónörökös. Ujdonság először. Premierhelyárrakkal. Premierbérlet.

MOZGÓK MŰSORA

Select-mozgó (v. Egyetem-mozgó): Szerda, okt. 31-én: *A kis ördög*. Romantikus vígjáték 5 felvonásban. Főszerepben a gyönyörű Diomica Jacobini. Pompás, fordulatos, jóízű vígjáték. A „Fehér liliomok” intézetének kedves leánytitkai. Párhuzam a zárdanővendék és a táncosnő hódításai között.

Uránia-mozgó: Szerda, október 31-én: Orvosi hét! *Nyitott szemmel*. Dr. Finger egyetemi orvostanár megváltó filmje. Csak felnőtteknek. Nők 18, férfiak 16 évtől felfelé. Csak az erős idegzetűek nézzék meg ezt a filmet! Le a prudériával, le az ostoba titkolódzással!

Apolló-mozgó: Szerda, október 31-én: *A Sing-Fu varieté bűnügye*. Nagyszabású detektívdráma 5 felvonásban. Főszerepben Louis Ralph és Fridrich Kühne. A sárga faj agyafurt gondolatvilága. Egy keleti varieté féltett titkai.

Előadások kezdete délután 3 órától.

OSRAM NITRA

Több világosság
Több teljesítményt jelent

OSRAM
felírását kella villanykörtén látunk

Valu
Devi

a
legolcsó
ad.
a
legmag
áron ve

Keresk
Hitelin

Kolozsvár,
Telefonsz.

Külföldi
különleg

Ragl
öl
me

M.

cé
Pi

á ru
bá
rel

Valutát Devizát

a legolcsóbban ad,
a legmagasabb áron vesz a

Kereskedelmi Hítelinézet

Kolozsvár, Fötér 20.
Telefonsz. 40 és 229

Devizák	Erdélyi pénzpiac 30-án					
	A kolozsvári clearing-iroda jelentése					
	Temesvár	Brassó	Arad	Nagyvárad	M.-Vshely	N.-Szeben
Zürich	37	3715-05	3705-37	3710-37	3710-37	3715-37
Newyork	207 ¹ / ₂ -6	—	207 ¹ / ₂ -06	208-07	208-7	—
London	935-32	—	936-33	938-35	936-34	—
Páris	1220-15	—	1220-15	—	—	—
Milano	940-34	—	—	—	—	—
Prága	610-08	—	609-07	608-06	609-07	—
Belföldi magyar korona	—	—	—	—	—	—
Külföldi magyar korona	—	—	—	—	—	—
Belgrád	245	—	—	—	—	—
Varsó	—	—	—	—	—	—
Bécs	342-45	—	342-45	342-44	—	—

Külföldi likőr- és pezsgő-különlegességek kaphatók **LUCULLUS-nál** Oradea-Mare Bémer-tér. 1392

Karamellák

tej-, kávé- és csokoládéízben
egyedülálló minőségben
kaphatók most mindenütt.

Ügyeljünk a *Kandia* felírásra, mely
a kiváló minőséget garantálja. Csakis ezeket vegye!

Raglánok,
öltönyök, gyermekruhák
megérkeztek

M. Neumann

céghez Cluj,
Piața Unirei 14.

Telefon 431.

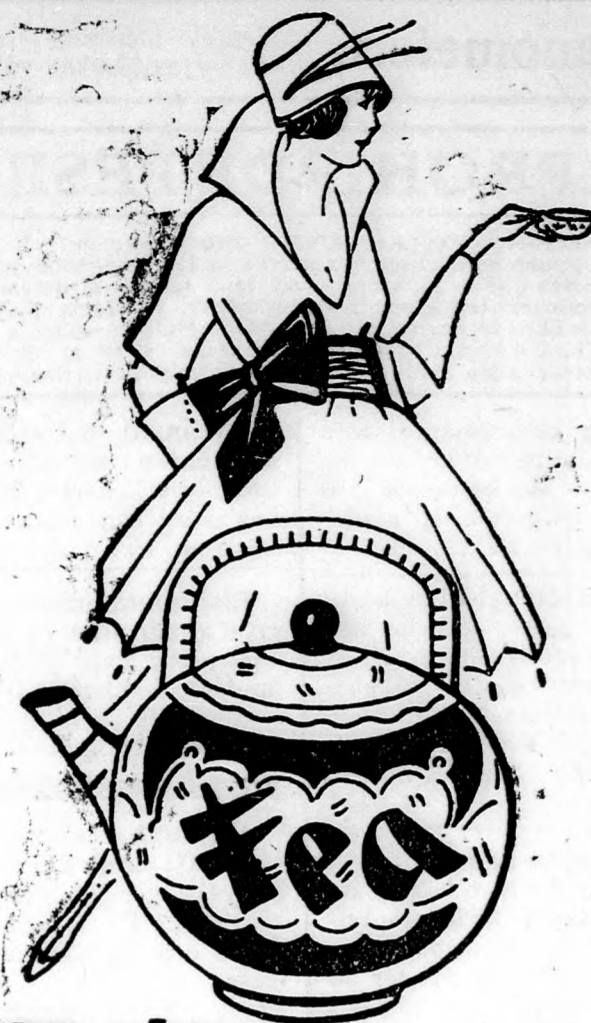
Lusztig és Nussbacher
cukorkakülönlegességek állandó raktára
Cluj, C. Reg. Ferdinand 31

Telefon 81. **Ládagyár** Flóközlet Egeres
Mindennemű ládákat és fadobozokat összeszegezett és szétcsomagolt részben megrendelésre azonnal készíti és szállítja a legolcsóbb napi áron 1361
Sajovics és Lebovits fatereskedés és ládagyár
Cluj, Strada Cernauti (volt Kajántól-ut) 1 szám

Angol dupla plüss-pläidek
Lei 780.—

KALAP- KIRÁLY

áruházában P. Unirii 24. Pijama és himalája kabátkülönlegességek. Erdély legdusabb felszerelt kalap- és uri divatkülönlegességek áruháza

TEÁSKANNA VÉDJEGYŰ TEA

A Balkán Impex R. T.
nagybani egyedárusítóhelye
és főlerakata.
Temesvár.

Ertesítés!

A városi villamosművek igazgatósága tisztelettel értesíti Kolozsvár közönségét, hogy az utóbbi időben gyakran előforduló áramszakadás oka a Hídegszamos vízének majdnem teljes hiánya.

A villamosművek fennállása óta egyetlen évben sem érzett a vállalat ilyen nagyfokú vízhiányt. A vállalat rendelkezésére álló statisztikákból kiderül, hogy a vizállás süllyedésének maximuma eddig mínusz 39 volt, ebben az évben azonban elérte a mínusz 43-at. E nagyfokú vízhiány miatt turbináink 1700 kilovatt áram helyett mindössze 1400 kilovattot képesek produkálni. Így lévén a helyzet, az üzem gőzgépeivel és Diesel-motorjaival dolgozik inkább, amelyek mindössze 1000 kilovatt áramot szolgáltatnak. Minthogy este a legnagyobb fogyasztás idején a városnak 2700-3000 kilovatt áramra van szüksége, az üzem vezetősége szükségesnek tartja rövid időre egy-egy fővezeték elzárni és így a város más-más részét rövid időre sötétben hagyni.

Ugyancsak a vízhiány miatt a gőzgépeket és a motorokat teljesítőképességük maximumáig használják ki, ami a gépek gyors romlását hozza magával, ami az azonnali javítást követeli meg. Így például folyó hó 23-án, vasárnap, széljelrepedt az egyik kompresszor csapja, ami miatt a gép megállt és az áramszolgáltatás részlegesen megszakadt. Ha ez a vízhiány sokáig tart még, akkor a vállalat kénytelen lesz az árammegszakítás órarendjét megállapítani, amit idejekorán közölni fog a közönséggel.

Reméljük azonban, hogy a bukaresti Schlick-Nicholson cégtől rendelt cilinderek idejekorán megérkeznek és befejezhetjük az I. számú motor javítását, amely jelenleg 300 kilovatt helyett mindössze 150 kilovattot szolgáltat. Ha ez megtörténik, úgy a kényeszerintézkedésre nem lesz szükség.

A város polgárainak érdekében a vállalat vezetősége felhív mindenkit, hogy az áramfogyasztást a lehető legkisebbre szorítsák arra az időre, míg a vállalat vízhiány-krízise tart.

Cluj, 1923 október 29.

ROATA mérnök

Krébsz J.

bőrönd és sportcikk árúgyára

CLUJ

Strada Regele Ferdinand 77.
Gyár: Str. Bucovina 4.

G Y Á R T

Utazóbőröndöt
Férfi nyári divatövet
Football-labdát
Lábszárvédőt
stb.

Legolcsóbb beszerzési forrás!

Manometert, mindenféle mérőműszereket készít és javításokat vállal: **Gáspár műszerész Arad, Strada Horia 1.** Javítás végett beküldött műszereket rövid idő alatt visszaküldöm. Telefon 315

APROHÍRDETÉSEK

Apróhirdetések egyszeri közlési díja szavanként 2 lel. Vastagabb betűvel szedett szavak 3 lel. Legkisebb apróhirdetés díja — 10 szóig — 20 lel. Jellegű hirdetésekre semminemű felvilágosítást nem adunk. A beérkező ajánlatok helyi hirdetésekkel a kiadóhivatalban venetők át, vicékek a kívánt címre továbbíthatók. Erre a célra a hirdetés díjon kívül 2 lel 60 bani bélyegköltés fizetendő.

Egy különbejárta szép szoba butorral együtt átadó. — Megkeresések „16 ezer“ jellegre e lap kiadóhivatalába küldendők.

Wesselényi-utca közelében szép családi ház háromszázötvenezer leljért sűrűsösen eladó. Tökebefektetésnek is kitűnően alkalmas. Erdéklődni Danzingernél, Szentegyház-u. 20. sz. 6454

Előnyös házvétel. Első kerületben levő házam átadó lakással és üzlethelyiséggel együtt eladó. Értekezhetni Széchenyi-tér 33 cipőüzletben. 6455

Kaucióképes izr. fiatalember román, magyar, német és orosz nyelvismerttel utazói, raktárnoki vagy hasonló állást keres, ahol a szombatot megtarthatja. Cím a kiadóban. 6458

Azonnal beköltözhető adómentes modern új két utcára nyíló kertes családi ház sűrűsösen eladó. Rákoczi ut 19.

Elsőrendű frissen vágott kóser liba és kacsa legolcsóbb napi árban állandóan kapható. Wesselényi-u. 10. sz. alatt. Zsirbeöntést elvállalunk. 6420

Ajánlunk megvételre circa 500 darab különöző nagyságu ládát. Megtekinthető Fii Weisburg Jacob cég raktárában Dicsanmartin. 6441

Lehetőleg idősebb, németajku képzett izr. nevelőnőt keresek 3 gyermek részére. Fizetési igények megjelölésével ajánlatot kérek az Uj Kelet kiadóhivatalába „Nevelőnő“ jellegre. 6445

Önmaga ellen vét, ha nem Nagy és Szilágyi-

nál festeti és tisztítja ruháját. Cluj, gyár Strada Barițiu (volt Malom-utca) 4. Felvételi helyek: Kossuth Lajos-utca 36. és Galamb-utca 23. szám alatt

Pályázati hirdetés

A Satu-Mare-i aut. orth. izr. hitközség előjárósága elhatározta, hogy a vágató közönség kényelmére közvetlen a baromfivághóhid mellett egy tollszóztó helyiséget állít fel, hogy a levágott baromfiak ott nyomban a levágás után lefoszthatók legyenek.

Az ezen helyiségben gyakorlandó tollfosztási és ezzel kapcsolatban a levágandó baromfiak tréflizés ellen biztosítás üzési jogot fenti előjáróság f. év nov. 15-től kezdődőleg egy, esetleg több évre bérbe kívánja adni. Felhívja emélfogva mindazokat, akik ezen bérletet elnyerni óhajtják, hogy írásbeli ajánlatukat f. évi nov. 5-ig a hitk. irodába (Str. Petru Rares 42., emelet) adják be, ahol ezügyben közelebbi felvilágosítás is nyerhető.

Antistia Com. orth. izr. Satu-Mare

Figyelem a nagy vashid sarokra!

A címre figyeljen

Aranyat, platinát és drágaköveket a legmagasabb árban beváltok. Legolcsóbb bevásárlási forrás ékszerekben, órákban, disztárgyakban

Markovits Bernát ékszerész

Első Erdélyrészi Ékszerárugyár

Cluj, Calea Regele Ferdinand 13. szám
Telefon interurban 2-13 ★ Sűrűsönc: Juvaere, Cluj

Ékszerárugyártás, nagykereskedés

Fogászat arany és forrasztó ★ Arany, ezüst és platinabeváltás

Kienzele és Schwarzwaldi órákban, valamint kinaezüst tárgyakban nagy lerakat.

Osak vízszontelárusítóknak!

A POSTÁS IS IGAZOLJA,

milyen kellemes és kevésbé fárasztó a járás **BERSON-GUMMISARKON** és **GUMMITALPON** és milyen jótéteményt jelent sokat járó emberek részére.

Berson-Gummisarkot és Gummitalpat

tétessen cipészével még ma a cipőjére, soha mást nem fog viselni.

IZRAEL & Co.

szőrmeárúházában

Cluj, Calea Victoriei (v. Kossuth Lajos-utca) 2

Bundák . . . 16000
Sportkabátok . . . 3000
Boák . . . 475
Gyermekkabátok 800
leitől
feljebb kaphatók

Nagy választék szőrmeárúknak!

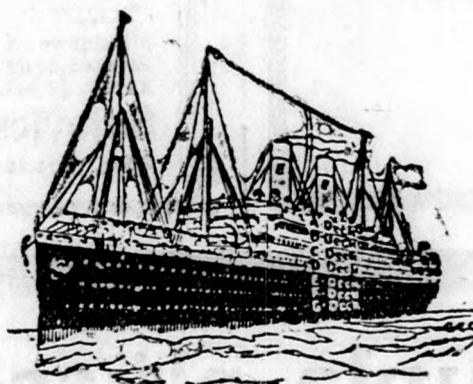
BYRON STEAMSHIP COMPANY LTD. LONDON

M. Embiricos & Co.

BUCUREȘTI, STRADA PARIS No. 1.

Constanța direct New-York

A legnagyobb tengerentuli luxuszöszökökkel, amelyek Constanța kikötőből indulnak Konstantinápoly, Pireu és Palermo érintésével direct New-Yorkba.

Átszállás, vesztégár nélkül. Az utazás tartama 16 nap. Az utazás vonalainkon a legelőnyösebb, 50%-kal olcsóbb és lejjben fizetendő.

Értesítés:

„Constantinople“ luxuszöszök érkezik november 7-én, indul november 8-án

Értesítés:

Kajütök, jegyek fenntartása, valamint bármely információ végett forduljon központi irodánkhoz.

M. EMBIRICOS & CO., București, Strada Paris No. 1.

Flegler Gy. Cluj Müipari festő és tapétázó vállalat. :: Legmodernebb **Legujabb tapéták! Féregirtás!**

Szörméket!

Legjutányosabban

csak

Szörméket!

Janki Cluj

Strada Universității
(volt Egyetem-utca)

1. készít!